

Informatie Haarle

Verzameling verhalen
en gedichten
van Martin Wichink
en Piet Plezier
voor in het informatiekraantje

Jaargang 2017

Voorwoord.

Martin Wichink en zijn pseudonieme Piet Plezier schrijven collums/verhalen voor het informatiekraantje van Haarle. Als geboren en getogen Haarlenaar weet Martin en Piet als geen ander hoe het is om in een dorp te wonen, maar er ook van te genieten.

Martin heeft deze compilatie gemaakt voor mensen die graag een vast boekje in de hand willen hebben voor het ultieme leesplezier. Geniet er van.

Meer verhalen zijn te vinden op www.haarle15.jouwweb.nl

©2017 Martin Wichink.

Inhoud:

1. Plannen
2. Soms is het een beetje mistig
3. Klinkers en medeklinkers
4. Sierletters
5. Veer joargetieden
6. Weg is weg, maar...
7. Stront an de knikker
8. Moederdag, vaderdag
9. Vremd volk achter thuus
10. Natuurmonumenten in en om Haarle
11. Dood holt
12. Grote broer
13. Manneke pis
14. Symbolische monumenten deel 1
15. Symbolische monumenten deel 2
16. Zonne in de schoorsteen
17. Kappen

Plannen.

jaren geleden
was het ontstaan van het gele boekje een feit
vol informatie en meldingen van verenigingen
van opening tot sluitingstijd

digitaal doet ook zijn intrede
haarle.com ziet het levenslicht
websites vol foto's en informatie
vele vrijwilligers geven ons dorp een gezicht

extra info over het geplande evenement
schrijven van een verhaal of een column is het nieuw mandaat
waar nieuwe ideeën worden uitgerold
staan vrijwilligers al weer paraat

de agenda is om te plannen
toch lopen we soms om elkaar heen
als we allen het gele boekje eens goed bestuderen
valt de samenwerking goed ineen

©2016 Martin Wichink

Soms is het een beetje mistig.

Als ik op een doordeweekse dag met onze hond naar buiten loop, is het een beetje mistig. Even later wandelen we de dorpskern uit en komen op de vlakte. Daar komen we in een mistbank terecht, die daar boven de weilanden hangt. Auto's die ons passeren rijden langzamer nu en dat is normaal wel eens anders. Gevoelsmatig rijden ze dan eerder tachtig in plaats van zestig kilometer per uur. Als de auto's elkaar ook nog eens moeten passeren met die snelheid, dan is er maar weinig oog meer voor de wandelaars langs de weg. Ook al zijn die vaak opvallend zichtbaar gekleed.

Maar nu sta ik even rond te kijken. Je ziet bijna geen hand voor ogen. De wereld om je heen lijkt zo heel klein. Toch zie ik in het wolkendek de zon een poging doen om door te breken, al lijkt het nu nog maar een vaag klein streepje. Dan beseft je eens te meer hoe we vaak dicht bij de natuur staan. Iedereen heeft wel eens een mindere periode in het leven. Problemen stapelen zich soms in een kort tempo op, zodat je het zelfs even niet meer zitten. Zo mistig lijkt het dan. Dat het net lijkt of je er alleen voor staat. Het gevoel hebben dat alleen jou zoiets overkomt.

Toch komt er vaak op dat soort momenten, hulp uit onverwachte hoek. Dit kan een goede vriend zijn, een naaste buur of misschien wel een dokter in het ziekenhuis, die een oplossing heeft voor jouw probleem. Vaak zijn we dan op zoek naar het streepje in het wolkendek. Een luisterend oor, een goed gesprek of een onverwachte tip, het kan allemaal helpen tot je weer op het juiste spoor bent beland. Je ziet het dan weer helemaal zitten. De zon schijnt weer en je kan de wereld weer helemaal aan. Alles lijkt weer positief te gaan. Dat is hartstikke fijn voor je.

Maar beseft dan ook eens dat er dan weer anderen zijn, die op jou wachten. Voor een luisterend oor, een goed gesprek of een onverwachte tip. Zo kan je ook een ander weer op het juiste spoor zetten. Zo werkt het nu eenmaal in een gemeenschap. Sta jij wel eens belangeloos klaar voor een ander, zonder er iets voor terug te krijgen?

Klinkers en medeklinkers.

Vin ut weh leuk dat ze noe korte stukkies in ut gelle buukie skrieff. Wet natuurluk nie of ze bliej bint dat ik int plat skrief. Det mut eigenluk weh meugn, want det is in ut dorp tog de voertaal. Det muj tog in ere hoaln vind ik. Ut maakt oons zo eigen.

Laats leupen mien vrouwe en ik un runtie um de pas hen. Nie dat wie um de pas hen loopt. Nee, eigenluk loop ie der langs. Via de Mölnweg, Raamsweg en de van Rijnweg, kwaam wie bie de Kapperkaamp an. Doar han ze net de nieje stroatklinkers der opnie'j inne leg. Ut ligt der weer mooj bie. Weh zag ik allemoal van die runties op de boamkaante op de klinkers. Toen vreug ik mie of woar det noe veur was. Meer grip met de sneej in de winter of tog veur wat aans?

Toen wie ant enne kwaam van de Kapperskaamp, kwaam wie uut op de Hasselbachweg. Doar heb ze heele aandere klinkers. Un stuk fiener en an de hoeken bint de skarpere huukies der un bettie of. Wie bleem em stoane, want der kwaamp nog un auto an riene. Ik keek nog em opnie'j na ut verskil van de klinkers en toen begreep ik ut weh. Hier was diepe oaver noa e'dach deur de klinkerspecialist bie de gemeentewarken. Ut was tiepies iets wat bie Hoarle past. Zo breng ie old en nie-j Hoarle bie mekaare. De gesettelde luu die Hoarle hebt grootte brach woont an de Hasselbachweg, woar de skarpe raanties der un bettie of bint en bie de nie'jbouw met de nieuwe klinkers. Mooj strak, vol nie'je ideejen veur un leafbaar Hoarle. De punties op de klinkers steet natuurlijk veur dat ze doar völle wichter mag kriegn um de laagere skoole in leam te hoaln. As de wichter dan grooter bint, dan komt de olders ok weh meer met um vrie'jwillegerswark te doene. Doar is noe nog weh is gebrek an. Die punties liekt dan ok eg op de kop van un eggen droadnagel. Aj hier eenmoal verankert bint, dan wuj nooit meer vot.

Hoppe daj ut stukkie mooj hebt e'vun. Skriefe vaste nog weh is weer. Der is nog vaste weh meer te belêm in Hoarle. Doar skrieef ik dan graag weer oaver.

©2017 Piet Plezier.

Sierletters.

Elke week blader ik het informatiekrantje door van begin tot eind. Sommige dingen lees je door, andere dingen sla je gemakshalve over, mocht dit geen betrekking op jezelf hebben. Zo las ik onlangs het overlijden van de oud boekhouder van de C.A.V.V.

Meteen komt er een beeld in gedachten, hoe hij toen achter zijn bureau zat te schrijven. Een pakbon wordt gepakt, een vel terug geslagen en het carbonpapier wordt er tussen gelegd. Met sierlijke letters wordt jouw bestelling aan brokken voor kippen of konijnen vermeld op het papier. De bon wordt afgescheurd en het kopie wordt in een bakje gelegd voor verdere administratie. Met de gekregen bon kon je dan een zak voer halen in de fabriek.

Ook gaan mijn gedachten even later uit naar mijn vader. Die kon ook met vaste hand dingen opschrijven. Opvallend waren de sierlijke hoofdletters aan het begin van de regel in een zin. Zouden ze dat nog van vroeger hebben overgehouden? Schrijven vanuit een inktpot en proberen niet te vlekken. Dat zie je tegenwoordig niet meer zo veel. Alles is digitaal geworden en er zal vast wel een lettertype te vinden zijn, die hier op lijkt.

Vroeger is waarschijnlijk hier veel aandacht aan besteed op school. Durf rustig te stellen dat mijn schrijven lang niet zo mooi en netjes is, daardoor gebruik ik dan ook graag mijn digitale versie. Niettemin kan ik er wel bewondering voor hebben, want hoe lang lijkt dit allemaal nog maar geleden. Vijfentwintig, dertig jaar? Zo hebben we allemaal wel onze herinneringen. Die gaan ook niet weg, ondanks alle veranderingen in ons dorp.

Gelukkig worden er ook veel dingen vast gelegd bij stichting Marcke, zodat geschiedenis over Haarle bewaard blijft. Of het hier nu om foto's gaat, informatie of andere feiten. Alles is welkom, als het maar met Haarle te maken heeft. Zo blijven herinneringen bestaan.

Sierletters van ons mooie dorp Haarle.

Veer joargetieden.

Vivaldi hat ut a vrog deur. De veer joargetieden, watte verwacht hef in ziene muziek. Ie mut der ok oog veur hem.

Ak zelf ik richting ut bos loope oaver de Mölnweg noar de pas toe, dan mag ik geerne oaver ut weiland noar de beume kieken. Dan kuj de veer joargetieden heel mooj in ziene.

's Winters bieveurbeeld, bint de beume kaal. Ma as ut giet vriezen, dan hij der aaltied zo mooj wit loagie der oaverhen zitten. Rijp nuumt ze det. Net of ut bos in bluu'j stiet in de winter. Dan zie'j doar ok völle foto's op sosiesjaale media stoane.

Int veurjoar zie'j de toppen eers gruun wun, net veurdat de knoppen zich loat zien. De sappen van de boom stroomt dan weer deur de aaderen, zak ma zeng. Dan weet ie dat ut veurjoar der an kump. Noe muj mie nie direkt op un wekke vaste spiekeren, want de natuur loat zich tog nie dwingn.

Tussendeur kunt wie in met nog genieten van de roodoodendrons die dan in bluu'j stoat. Bie ut heksenhuusie hej dan ok de azaalie'jaas in bluu'j stoane. Een pracht gezicht.

Zommers vink de beume ok mooj, as noa un troopiesche reagnbuuje ut stof weer van de blaaderen is offe'spuult. As dan em laater ok nog is ut zunnegie der oaverhen skient, dan blinkt alles mooj alsof ut net skoone maakt is.

In augustus is dan tied veur de bluu'jende heide op de koningsbelten. Eene peerse gloed waj dan ziet.

In de harfst ist tied um oe kloar te maaken veur de winter. Völle dieren hamstert wat ze kunt veur de wintersloap. Wie mag genieten van de prachtige kleurnpracht. Veural in ut begin zie'j ut gruun zich vermengen met de gekleurde blaaderen. Der verkleurt der steeds meer in de loop der tied. Soms lek ut weh of der gold blinkt. Ma ie kunt oe alleene ma rieke rekken met ut beeld waj ziet.

Zo zie'j ma weer, Vivaldi had hier ok ziene muziek kun skriem. Hoarle is zo gek nog nie. Wie hebt meer in huus dat meenigeen denkt.

Zie der vaste noe weh meer em stoan wachen bie den bosraand. Geniet der van luu, tis en blef un mooj gezichte. Aans zie'k oe vaste nog weh un keer aans lopen. Völle wille.

Weg is weg, maar...

Ouderen uit ons dorp zullen het misschien nog wel weten dat er ooit een stationsgebouw heeft gestaan bij het spoor. Nu doet de Stationsweg zijn naam echt eer aan en niets dat er aan de naam doet herinneren, behalve de spoorverbinding tussen Enschede en Zwolle. Wel worden er nog steeds goederen over deze weg vervoerd.

De molen van Geertman aan de Molenweg heeft de Tweede Wereldoorlog ook niet overleefd. Ook hier doet de straatnaam zijn eer aan, want ook het oude pakhuis gaat binnenkort weg. Al worden de levensmiddelen voor ons dagelijkse voedsel nog steeds over de Molenweg naar Haarle gebracht.

Wat als onze kerk zou gaan verdwijnen. Maken we er weer een Multi cultureel gebouw van met vele functies, zoals 't Kruuspunt? Of gaat het dan uiteindelijk tegen de vlakte en wordt het bebouwd voor nieuwe woningen in Haarle? Iets wat we liever niet over na willen denken. Want weg is weg. Al hebben we de wegen nog, die naar oude Pastoors in Haarle genoemd zijn.

Het zal een heidens karwei worden om deze goede-renweg zonder hobbels te nemen. Maar heb wel geloof in de Haarlese samen(be)leving, om ook dit weer tot een goed einde te brengen. Wat eenmaal vast staat in deze kern met pit, zal ooit een prachtige straatnaam er aan overhouden. De droadnagels waar we ons bestaan aan te danken hebben, zorgen nu eenmaal voor een klinkende verbinding. Wat de toekomst ons dorp ook brengen zal.

Toekomst is er zeker wel. Zandwegen uit het verleden die verhard zijn met klinkers of asfalt, hebben Haarle laten groeien. Bloemeweide, waar nu meer groeit dan alleen maar bloemen. De Marcke wordt groter met meerdere nieuwe woningen, zodat ook onze pioniers een fijne oude dag mogen hebben, midden in ons mooie dorp. Coöperaties, waar nieuwe bedrijven een nieuwe kans hebben gekregen en uitgegroeid zijn tot volwaardige bedrijven.

Zo zie je maar weer. Er leiden vele wegen naar Haarle. Blijvend bouwend aan een gezonde toekomst.

Stront an de knikker.

De ofgelopen wekken zul ie ut ok weh weer e'rökken hem. De boer'n bint weer ant gieren e'wes. Hier en doar heur ie dan ok weer klaag'n oaver stank oaverlast. Terwijl dit a van oldsher wut e'doane. Ie mut ut laand bemest'n um de gewassen te loaten gruujn. Verder verget de mensen, dat ze zelf noe spuitbussen vol geemieze rommel in'troone, spuit veur wat frisse geur op de wc of in huus.

Wet nog goed dat wie vrögger gin riool han. De wc was un holt'n kiste met doarop un plaanke met un gat der in. Weh lag doar un deksel op teegn de stank. Alles leup an de onderkaante via un grisbuize, zo de beerputte in. De oaverloop hier van leup weer deur in de (stront)sloot.

Elk noajoar wun de beerputte löss e'maakt en leug e'schept. Liters vol stront, zeik en kraant'npapier wun op ut laand e'brach, veur dat dit umme spit wun. Riege veur riege wun dit twee spit diepe, in enkele wekken e'doane en dit was haandwark.

Int veurjoar wun ok nog is koemest van de buurman uut de gruppe, opt laand e'brach. Noe was één spit diepe genoch. Zo in april of mei wun de zoaden e'zeijt veur eigen gruunte en jappel.

Soms kon ie met'maak'n, dat aj wottels uut de grond wöln trekken, dat doar nog un stukkie kraante an vaste zat. Aj héél völle geluk han, stunt doar nog de doatum op, wanneer ie veur ut laast noa de pot waane e'wes. Ok han de gruunte soms allerlei vorm'n, diej noe nie meer in de winkel ziet.

Ok möss ie met deur ut jappellaand hen, um kalloraadekevers te vang'n. As beloning moggen wie die verbraan met petroleum, umdat ze schadelik zoln wenne.

Swinters stunt der genog water in de strontsloot, woar ok nog weh is un spoorn in bleef driem. As de sloot bevreurn was en goed was bevunn'n um op te goan schaatsen, han wie nooit gin gebrek an streepies of andere herkenningpunten. Passeern ging muulik en soms viel der weh is eene. Met un broene streep op de olde bokse koj nog rustig wieder schaatsen.

Zo ziej ma weer. Stront is van alle tieden en heurt bie oons in ut riesajkelproses. Noe de volkstuinties steeds minder wut, zörgt de laand en tuinbouw veur oons etten op ut bord. Denk doar ok ma is oaver noa.

Moederdag, vaderdag.

Overall wordt dit als speciale dagen gezien en gevierd. Vaak komen er dan kleine cadeaus aan te pas om een van beide te eren die dag.

Het is al jaren geleden dat een goede vriendin mij vroeg, ben ik wel een goede moeder?

Ze had net haar beide kinderen overgeplaatst naar een andere school vanwege pesten.

Dit had ze aangekaart bij schoolleiding, maar uiteindelijk was er weinig mee gedaan.

Vandaar dat ze deze radicale beslissing had genomen. De omgeving van haar reageerde nogal verdeeld, dus vandaar dat ze twijfelde.

Natuurlijk is zo iets altijd moeilijk te beoordelen op afstand. Kinderen uit hun

vertrouwde omgeving halen, waar ze al een aantal jaren verblijven en vriendjes hebben.

Juist omdat het leergedrag er onder te lijden had, hadden ze deze beslissing genomen samen met haar man.

Ik stelde haar een wedervraag. Wat vindt jij hoe een goede moeder moet zijn in jouw ogen? Zoals ik het zelf zie, is een moeder bewust zorgzaam voor haar kinderen, ongeacht wat anderen denken of zeggen. Iedereen doet het op een eigen manier en welke is nou echt goed?

Wanneer je het als ouders goed hebt gedaan, zal later pas blijken. Als ze het huis uit zijn en op eigen benen staan en dan nog steeds naar huis komen voor een gezond advies van vader en moeder, dan heb je het goed gedaan. Er is dan wederzijds respect voor elkaar.

Beide kinderen zijn inmiddels het huis uit en hebben hun weg gevonden in hun leven.

Regelmatig komen ze naar huis en sinds kort zijn ze voor het eerst opa en oma.

Meningen kunnen soms een mens beïnvloeden, maar zolang je zelf achter een genomen beslissing kunt staan, dan is het goed. Je hebt deze niet voor niets genomen en vaak ook niet in een ogenblik. Pesten is sluimerend, maar gelukkig wordt hier steeds meer aan gedaan. Ze is achteraf blij dat ze toen door heeft gezet en haar eigen weg in is geslagen.

Vremd volk achter thuus.

Zoo... det is brutaal. Twee vremde vogels bint zo ma bie oons achter in de tuin. Zie kiek um zig hen en dan kek ut wiefie deur de openstoande deure van ut kleine oale huusie na binnen toe. Ut mannegie blef op de uutkiek, as ut wiefie em laater ok nog is na binnen hen giet.

Ik besluute nog em te wachen, want ting die twee is toch muulik op te boksen. Met niks kump ut wiefie weer deur de deure na buut'n toe. Lange duurt ut nie veurd dat ze ineens vot bint.

De voln'de dag bint ze der a weer. Ut huusroad wut na binnen e'slept. Ie wult niet wetten wat doar allemoal na binnen wut e'brach. Zo wut det tuinhuusie ineens onverkloarbaar bewoont. Ut wiefie blef thuus um ut huusie veur mekaare te maaken. Ut mannegie is hard ant wark. As al det holt nog meubels mut wun, dan zol alle bouwbedriem in Hoarle tesaam der jaloers op wun.

Ok de catering muj nie uutvlakken. Wat veur etten doar de laatste wekken na binnen wut e'brach. Den wiefie kump straks noojt meer deur die deure hen. Ma zol den de nog weh in zitten. Meskien is'ter weh wat gebeurt, datte ut heel muulik hef. Dat ut mannegie deurumme zovölle etten doar hen brengt.

Better un goeje buur dan un verre vriend, zeg ze dan tog. Dus trek ik miene stoute skoene an en goa na buuten toe. Meteene giet er un allarm of. Den mannegie fluit schel un ofgesprökken kode en probeert mie of te leiden. Det loat ik mie zo nie gebeuren, dus loope na ut huusie toe. Ut gefluit wut arger en dut hoaste zeer an miene oorn. Ak deur de open deure na binnen wil loern, dan zie ik niks, ma binnen heur ik weh gepiep. Dus ut wiefie hef visite. Hep aans gin vremd volk doar na binnen zien goane. Vremd, heel vremd.

Ut mannegie blef zenuwachtig doene, dus goa ik terugge na binnen in oons eigen huus.

De volgende dag wut der rommel na buuten e'gooit. Det kan der ok nog weh bie. Ik stappe der nog nie direct op of, want ut mannegie fluit noe op un aandere toon. En kiek... Jonge koolmeesies komt veur ut eerst na buuten toe en kriegt de eerste vlieglesse. Dat ik doar getuuge van mag wenne.

Natuur momenten in en om Haarle.

Vaak lopen of rijden we er achteloos langs heen. Natuur momenten in Haarle. De meeste kennen we wel of zijn er wel eens geweest, maar staan we er niet dagelijks bij stil.

Neem bijvoorbeeld de bomen op het kerkplein. Het is een prachtig gezicht en geeft verkoeling met de kinderspeelmiddagen en rommelmarkten. Wist jij dat deze ooit gepoot zijn door leerlingen van de Op Weg school tijdens een boomplantdag?

Sta je liever stil bij de Kroningsboom aan de Molenweg. Deze is geplant bij de kroning van Willem Alexander als koning. Of ga je liever kijken bij een held uit Haarle, die zijn eigen verdiende boom kreeg bij het badhuis van de Palthetoren, tussen de rododendrons en azalea's.

Wist jij bijvoorbeeld dat de beuk bij de kerk al een eeuw staat in Haarle?

Natuurlijk zijn er struinpaden in Haarle aan de Molenweg. Maar loop je ook wel eens langs de wetering van de Stationsweg naar de Haarlerveldweg naast het voetbalveld? Met zicht op de ijsbaan en een blik op de andere kant van het industrieterrein van Haarle.

Natuurlijk kan je ook kiezen voor de langste (zand)weg van Haarle. Deze kan je zowel lopend als fietsend beleven. Het gaat hier om de Oude Deventerweg. Vanaf Nieuw Heeten fiets/loop je eerst langs oude boerderijen en kijk je over de velden heen tegen het bos aan. Iets verder dan Camping De Heidebloem, gaat de geasfalteerde weg over in een zandweg met fietspad. Rechts kan je in het weiland tegen de bosrand Schotse hooglanders tegen komen, net als reeën.

Verder bij de parkeerplaats Oude Deventerweg/Van Heekweg kan je kijken over de heide richting de Palthetoren, maar aan de andere kant kijk je ook mooi over ons prachtige dorp heen. Langs autorijschool Besten/Veldkamp ga je bij boerderij de Pas weer het bos in en dan eerste weg links. Hier bloeien op moment weer paarse korenbloemen in het veld. Ook hier kom je wel eens een ree tegen. Dit kan je overkomen tot de parallelweg naast de Almeloseweg. Ook hier loopt de Oude Deventerweg aan de overzijde nog door. Langs het Berends bos langs enkele boerderijen kom je uiteindelijk uit op de Tunnelweg bij Landal.

Zo zie je maar weer wat Haarle aan groen en moois heeft. Ik kan je alleen maar veel plezier wensen met jouw ontdekkingsreis. Neem de tijd om te genieten.

Dood holt.

Soms aj in ut bos loopt, valt oe weh is wat dinge op. Zo leup ik laats is deur het struinpad van of de mölnweg richting ut bos. Zo viel mie op dat tussen de gruune beume un dooje boom stiet. Den was eerder is e'raakt deur de bliksem. Ma ondanks det stiete nog fier oaverend. Heel karakterestiek.

Aj dan wieder loopt over ut pad langs de diepe koele, kom ie in un klein stukkie bos, woar ie ok deur hen mag wandelen. Doar zie'j an de kaante nog meer dood holt ling. Doo'je beume, ma ok ofgeweide takk'n. Aj die is goed bekiect, straalt ze nog aaltied kracht uut. De kump umdat holt aaltied grillig zien vorm behoald. Ut mag doar langzaam verteern in ut bos.

Det is ok mooi um te ziene. Doar zit gevret in. Kevers en torregies die den boom of tak van binnen uut op vret. De baste hoald de boele zolange bie mekaare. Tut ut in mekaare zakt, umdat de baste ok verrot is. Dan goat ze weer noa ut volgende stuk holt, as ze teminste onderweg gin voer wut veur de vogels die doar vliegt.

Heel af en toe ligt der un stuk holt goed. Doar gruu'jt dan weer mos op. Det wut dan weer un voedingbron veur un nieuw leam.

Zo ziej weh weer dat dood holt niet aaltied dood hoeft te wenne, ma datte voort leaft veur de volgende generaatsie.

De natuur zorgt weh goed veur zichzelf en det zoln wie ok is vaaker mun doene. De natuur hef de tied en nemt alle tied. Vandaag nie, dan monn weh weer. Doar kan menigeen nog un veurbeeld an nemmen.

Wie kunt nie zonder de natuur, dus mut wie der zuunig op wenne en der wat van opstekk'n. Kiek is wat vaaker um oe hen, aj int bos bint en leer is van waj dan ziet.

©2017 Piet Plezier.

Grote broer.

We kijken regelmatig op naar Nijverdal, waar de dingen moeten worden geregeld voor ons zelf of voor het dorp. Altijd die berg weer over, klinkt het dan zuchtend.

Maar als je goed na gaat, doen wij het hier nog niet eens zo slecht. Als ik de cijfers een beetje af rond, dan is Nijverdal tien keer zo groot als Haarle. Mee eens?

Denk maar niet dat Nijverdal ook jaloers naar Haarle kijkt. Jarenlang hadden wij alleen een spoortunnel. De laatste decennia zijn dat er vijf geworden, dus kon Nijverdal niet achter blijven en heeft nu zijn Twente Salland tunnel. Die dan ook nog eens regelmatig dicht moet voor onderhoud.

Haarle heeft een vliegveld. In Nijverdal kan je alleen maar modelvliegen.

Parkeren is geen probleem. We hebben zelfs geen blauwe zone nodig, laat staan betaald parkeren. Om maar enkele dingen te noemen.

Qua verenigingen doen we ook niet onder voor de burens. Indrukwekkend en voor elk wat wils. Sterker nog, er zijn zelfs enkelen die er de berg voor over komen. Een die hier is gaan wonen, hebben we zelfs prins carnaval gemaakt. Naast het presteren is het vaak gezelligheid troef. Dat is ook een stukje kracht van Haarle. In de derde helft worden soms nieuwe ideeën geboren en uitgewerkt. Vrijwilligers worden gezocht en voor een kratje bier regel je gemakkelijk vervoer of transport van onderdelen voor een (nieuw) te organiserend evenement. Daar hebben wij geen bruisende dorpsnaam voor nodig. Noaberschap is wat telt, dat is wat we met de paplepel ingegoten hebben gekregen. Samen zijn en de samen(be)leving is de kracht. Daardoor kunnen we overleven en sterker uit de strijd komen. Dit doen we in ons dorp al eeuwenlang en langer dat Nijverdal bestaansrecht heeft.

Dus groter is niet altijd beter. Bedenk of kijk maar eens wat de mogelijkheden zijn met wat je wilt. Wie zaait zal oogsten en met een beetje boerenverstand komen we vaak verder dan bureaucraten denken. We leggen niet gelijk alle kaarten op tafel, want de boer is troef.

©2017 Martin Wichink.

Manneke Pis.

Ie ziet ze steeds vaaker, un kopie van Manneke Pis uut Brussel bie water ornamenten stoane. Stromend water in de tuin sprekt steeds meer mensen an. Noe muj natuurlek weh uut kieken veur alg in de spuulbak, aans krieg ie verstoppingen. Det kun ie cheemies weh hennig oplossen en doar hoof ie nie veur na ut ziekhuus hen. Det is mooj zeg ie... nou joa en nee.

Woar ik muujte met hep is ut wildplassen. Woar ie un bekeuring veur kunt kriegn. Viemzeumtig euro is ut noe geleuf ik.

Denke zelf dat Manneke Pis doar nog noojt un stuuver veur betaald hef, umdatte zelfs geld op leaverd. Al die kopie-jen kun in de tuin ok gewoon hun gang goane. Stoa ie zelf wild te pissen, dan muj uutkieken daj nie betrapt wut. Tis eigenlek te gek veur woorden aj det goed noa goat. Wild doeje ut eigenlek a nie, want ie hoald um goed vaste, zodat ie nie oaver of in oene eigen skoene wilt pissen. Vaake doeje det in de vrieje natuur, waar gin diksies bint en alleene as de nood ut hoogst is. Verder wul ie ok nie in de bokse pissen.

Loop ie noe bevoorbeeld is in un stad. Probeer ie dan ma is snachs an te bell'n bie wildvremde luu. Die stuurt oe a snel de polietsie op oen dak, umdaj ma op de belle blijft drukken. Wus ie dat ie doarveur un bekeuring van honderdveertig euro kunt kriegn veur orde verstoring. Aj dan tog un oaverweaging mut maak'n, dan kuj tog better wild goan pissen... lek mie. Det is in ieder geval un stuk goedkooper.

Ma wat aj op elke hoek un diksie zoln zetten. Det zol denk ik un hoop illegaale muurskilderiejen skeln. Ok plakkaaten kun ie doar mooj opplakken, in plaase met hardboard an de lanteernpoal.

Zo ziej ma weer, oaveral is un oplossing veur te bedenken. As ut der op an kump, kuj oaveral weh oaver iets te zeiken hem.

©2017 Piet Plezier.

Symbolische monumenten, deel 1.

Haarle kent meerdere monumenten in beeldvorm. Het is zo veel om deze te omschrijven, dat ik dit in twee delen moet insturen. Dat vinden jullie vast niet erg. Het hele verhaal en andere stukjes uit het informatiekrantje die ik geschreven heb, zijn in zijn geheel terug te vinden op www.haarle15.jouwweb.nl.

Hoe komt het toch dat jij zo creatief schrijft, wordt mij wel eens gevraagd. Dat is niet zo moeilijk in Haarle, want daar wonen creatieve mensen genoeg. We organiseren niet voor niets om de drie jaar Haarle Creatief. Om iets te bedenken is echt niet zo moeilijk dan dat het lijkt. We doen dat allemaal wel eens.

Hebben we voor onze kinderen allemaal niet iets verzonnen, om zo een dagje uit te beschermen? Nou dan.

Kan misschien een stukje creatie laten zien bij de monumenten die Haarle rijk is. Waar ik zelf nooit een officiële opening van heb bijgewoond van deze kunstwerken. Zal maar eens beginnen met de eerste creatie.

Iedereen heeft wel eens geleerd of gehoord over de Kruisvaarders en het V.O.C. lieden. Haarle heeft van beide wel een beetje weg. De beste stuurlieders staan immers eenmaal aan wal. Vandaar dat we dit allemaal hebben overleefd.

Dit symbool vinden we in het monument (bomen) bij de kerk. Bomen overleven vaak ook veel dingen. Geloof (Kruisvaarders/Katholiek) en Coöperaties (V.O.C.) houden onze gemeenschap sterk.

Hierbij steek ik vanuit de kerk de weg over naar het monument van de C.L.W.V. Creatief als droadnagels vaak zijn, (her)gebruiken al het gereedschap en materiaal, wat voor handen is.

Droadnagels zijn niet te beroerd om kennis van een ander over te nemen en te gebruiken. Daarom is men vaak in Haarle goed te passe.

Dat brengt me weer naar het volgende monument bij woongemeenschap Te Passe. Het gebouw waar dit monument voor staat, is heel bijzonder. Mensen die er voor het eerst naar binnen gingen en gaan, kwamen en komen er beter uit. Dat geldt zowel voor het Wit-Gele kruis, de huisartsenpraktijk, maar ook voor de huidige bewoners.

Dat was vroeger wel anders, toen we nog onder pachters vielen met hun Marken. Het monument bij de Marcke herinnerd ons daar aan.

Deel twee van deze symbolische monumenten volgt binnenkort.

Symbolische monumenten, deel 2.

Hierbij ga ik verder met het tweede deel in mijn zoektocht naar de symbolische monumenten in Haarle.

Op de Stationsweg vinden we het Landmark monument. Voor mij staat het symbolisch voor Haarle zelf. Een kern met pit. De uitsteeksels staan voor de vele projecten, die de revue al gepasseerd zijn of nog op stapel staan.

We gaan nu op weg naar de basisschool Op weg, waar een monument staat van spelende kinderen. Een kind kan gelukkig spelen en leren in Haarle. We kennen diverse speeltuintjes in ons dorp. Ook dat is goed voor een creatieve ontwikkeling van hun geest voor later. Een gezonde opvoeding doet de rest.

Dit brengt me naar het monument bij de C.A.V.V. Waar ze veevoer maken voor veel dieren, groot of klein.

Hier vindt je ook een stukje symboliek uit Haarle in weer. Plannen en ideeën hebben voeding nodig, na een grondige voorbereiding. Creatief moeten we dan wegen vinden voor subsidies of materialen. Voor een droadnagel is dit soms spijkerhard onderhandelen, maar uiteindelijk met nodige financiële ondersteuning en met de vele vrijwilligers, maken we ons dorp Haarle weer een stukje rijker en mooier.

Dit brengt me dan weer bij het laatste monument, de Millennium bank. Wat neergezet is tijdens het eeuw feest, wat we gevierd hebben rond het jaar 2000.

Als we de puzzel van de Rabobank uit 1975 er bij pakken, dan kunnen we al mooi zien wat er allemaal al is veranderd. Dan maar eens kijken als Haarle zelf ooit eens 2000 jaar bestaat. We hebben samen al zoveel dingen gedaan en veranderd in Haarle. Om er nu prettig te kunnen wonen, maar ook leefbaar maken en houden voor de volgende generatie. Die hebben ook recht op al dat moois. Misschien is dat later nog eens een monument waard. We zullen zien.

Anders kunnen de kabouters aan de Molenweg ons nog wel iets anders vertellen misschien. Geloven in iets, is wat ons altijd bezig heeft gehouden.

©2017 Martin Wichink.

Zunne in de schoorsteen.

Wus ie a dat al dattig joar Hoarle en Albergen een uutwisseling hebt met Sinterkloaspakkies maaken veur olderen met mekaare. Dat achter de scharmen doar völle vrie-jwilligers met bezig bint. Vrogger gebeurn det allemaol met de haand. Naam'n uutzuuken, liesten maaken, streukies skriem en dan ok allemaol vot breng, noadat ze ok nog langs de deure waan e'wes of der luu waan, die dan een pakkie woln maaken veur un older iemand of veur eene met un lichaamelike beperking. Daagen waan ze doa druk met.

Die streukies waan ze vaake gelukkig weh in un mum van tied a kwiet. Meteene wun der ok geld oppehaald veur nog meer pakkies, want veur de uutwisseling met Albergen han ze 45 naamen, terwijl er ruum vieftig pakkies maakt mössen wun.

Teegnwoordig giet ut iets makkelukker. Alles giet digitaal. Naamen van veurig joar kunt dit joar ok weer gebruikt wun, tenzij ie deur umstandigheden niet meer op de lieste veur komt. Liesten, streukies, alles is digitaal innenvult. Noe hoeft ze alleene ma utteprint en e'sneene wun en doarnoa uutedeelt wun onder de vrie-jwilligers. Un projectvrie-jwilliger hef oaver ut hele joar de lieste annepast en bie e'hoaln.

Det mut ok weh, want teegnwoordig warkt de vrouwluu ok oaverdag in disse moderne moatskappij. Woar vrogger huusvrouwen un paar middaagn bie mekaare gingen zitten, doar mut ut noe in un spoaraaties vrie-jetied allemaol gebeuren en det doet ze nog aaltied met alle liefde heur.

Vandoar dat ze teegnwoordig beroep doet op oe, via ut dorpskraantie. Vaake wet de mensen nie hoevölle zogenaamde stille vrie-jwilligers achter de kaante ant wark bint veur aanderen.

Deurumme is ut dat ik hier oaver noe skrieve en hun ok is in ut zunnegie wil zetten. Det heb ze zeker weh verdiend.

Dus aj nog un bettie vrie-je tied oaver hebt en ie wult un pakkie maaken veur un aander veur un hennig bedrag, dan kuj oe opgeem. Of aj det niet wult un klein bedrag oaver maaken noa de Zonnebloem in Hoarle, um vrie-jwilligers de kaans te geem um un pakkie te maaken veur un aander. In Hoarle stoat wie tog aaltied veur mekaare kloar. Dus de vroage, doe ie noe ok met?

Kappen.

Als je vaker in de bossen loopt, kom je het wel eens tegen. Stukken bos, die verantwoord gekapt worden. Economisch is het oké, omdat er nieuwe aanplant voor terug wordt geplaatst. Minder mooi is het voor de sporen, die door dit fenomeen achter gelaten wordt door de zware machines in de bosbouw. Na deze correctie herstelt de natuur zich langzaam en ook dit heeft wel weer wat. Zolang dit verantwoord gebeurt voor de hout en papier industrie heb ik met deze werkwijze dan ook geen enkele moeite.

Wat me wel verbaast is dat je in de media ineens verneemt dat er door de verdroging ineens veel naaldbomen moeten verdwijnen in de bossen. Deze worden dan wel vervangen door Lindes die minder water op zouden nemen, maar ook regelmatig worden gekapt door besmetting van bladluis of schimmels.

Laten we de groene longen in deze regio in stand houden, want de lucht moet toch schoner worden in Nederland.

Dan zie ik meer in projecten zoals Waterschap Groot Salland heeft gerealiseerd met de aangelegde weteringen om het water te verdelen naar de plekken, waar het nodig is voor de boeren. Samenwerken is toch waar we hier goed in zijn. Fiets en wandelroutes er naast maken om de recreatie te bevorderen. Uit het verleden blijkt om als coöperatie te gaan samen werken, dit tot een goed punt kan leiden.

Of zou het hier om de korhoender te doen zijn? Krampachtig met torenhoge subsidies proberen dit in stand te houden. Is samenwerking hier dan ook niet gewenst?

Overall ter wereld zijn er fokprogramma's voor beschermde dieren, dus waarom steken we hier het geld dan niet in een coöperatie. Aan de ene kant op een biologische boerderij de korhoenders fokken om uitgezet te worden. Aan de andere kant samenwerking met de landbouw universiteit, om struiken te ontwikkelen die bij de heide passen en voldoende insecten aantrekken en zaden produceren voor voldoende voedsel voor dezelfde korhoenders. Dan ben je meer verantwoord bezig, dan nu soms het geval lijkt. Met open dagen heb je er een extra attractie er bij, naast een winkeltje met streekproducten. Gewoon het boerenverstand weer leren gebruiken, zoals we al eeuwen doen. Ecologisch verantwoord handelen boven geldgewin laten uitsteken, zodat we er allemaal beter van worden en de mooie natuur door kunnen geven aan de volgende generatie.

Fotoos.

Ik wet nog goed dat miene ouders ma un paar fotoos han van vrögger. Det waan spooratiese kiekies en dan ok nog met de hele familie der bie op. Det was toen un heele duure aangeleegheid. Zelf mössen wie ut doene met un paar fotoalbums. Vanaf de geboorte, kleuterskoele, basisskoele, sport tut daj ut huus ut ging. Doar noa möss ie ut zelf ma uutzuuken. Ie han toe verskillende soorten rollegies wet ik nog. Van twaalf, veerntwintig of zessendattig fotoos. Den laatsen wun vaake alleen gebruikt bie un groot feest, zoas met de eerste communie. Dan möss ie weh op de foto met opa en oma, va en moe, peetoom en peettante, ut hele gezin en dan nog ene met alle luu der bie op. Aj geluk han, dan hat ie un moderne camera, zodat de eigen fotograaf der ok bie op kwam. Doar hat ie ma tien seconden veur. Aans möss ie noodgedwungen twee foto's maaken met twee fotograafen. Aj ze dan eindelijk kon ontwikkelen, umdat ut rollegie eindelijk vol was noa zovölle wekke of moanden, dan duurn det ok nog is eene hele wekke. Dan keek ie gelieke bie de fotograaf of ut eg oene fotoos waan. Slechte fotoos of die beweugn waan, haaln ie de gelieke uut um ze achteran in ut mappie te doene. Betaalen möss ie weh, want ok die waan offedrukt en de foutjes han zie nie e'maakt.

Teegnwoordig giet ut weh un bettie aans. Cameraas wut hoaste nie meer gebruikt, umdat ze met mobielties ok goeje fotoos kunt maakn. Diegitaal hef ut allemoal weh makkelukker e'maakt. Ie kun gelieke kieken of de foto goed is e'maakt en aans wis ie um gelieke weer. Dan kuj um aaltied weer opnie-j maakn of ie skiet der gelieke meer achter mekaare en zuukt dan de moojsen uut. Oaveral wut teegnwoordig fotoos van e'maakt. Ie kunt ze ok zo makkeluk op un stikkie zetten of op oene compjoeter. Em un mappie anmaakn met doatum en gebeurtenis en alle fotoos van den dag der in zetten. Zo hoef ie laater de wichters alleene ma un stikkie met te geem. Alles keurig in mappies van de geboorte tut dat ze ut huus uut goat. Zo krie-eer ie wichter van vieftienduuzend fotoos, waar ze aaltied niet um e'vroagn hebt.

Vroeger kon je dromen van kerst

vroeger kon je dromen van kerst
samen zijn met veel spelletjes erbij
het hele gezin bij elkaar
vanaf het ontbijt tot het slapen gaan

vooraf een gekochte kerstboom halen uit het bos
in een emmer gezet vol zand
naar de kamer gesleept
waar de versiering kon beginnen

fel gekleurde lampjes
zilverkleurige slingers
hier en daar een vogel op een klem
de piek fier in de top

nu je ouder bent geworden
naaste mensen zijn ontvallen
het dromen minder wordt
hoeft dit allemaal niet meer zo

dan denk je wel eens aan de mensen
die echt helemaal alleen zijn
de donkerste dagen beleven
om zij die de ander even zijn vergeten

©2017 Martin Wichink.